

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Lausunto kansalaisaloitteesta ”Eutanasia-aloite hyvän kuoleman puolesta”

Eutanasialla tarkoitetaan sitä, että lääkäri tarkoituksellisesti aiheuttaa potilaan kuoleman tämän nimenomaisesta pyynnöstä. Euroopan maista eutanasia on tällä hetkellä mahdollinen Hollannissa, Belgiassa ja Luxemburgissa. Kansalaisaloitteessa ehdotetut kriteerit eutanasialle muistuttavat olennaisilta osin näiden maiden lainsäädännöissä mainittuja kriteerejä.

Maailman lääkäriliitto (WMA) ja Suomen lääkäriliitto ovat suhtautuneet kielteisesti eutanasian laillistamiseen. Suomalaisten lääkäreiden asenteita eutanasiaa kohtaan on tutkittu kolmessa kyselytutkimuksessa vuosina 1993, 2003 ja 2013. Kahdessa ensimmäisessä tutkimuksessa eutanasian laillistamisen vastustajia oli selvästi enemmän kuin kannattajia, mutta vuonna 2013 vastustajia ja kannattajia oli yhtä paljon. Kaikissa tutkimuksissa noin viidennes vastaajista ilmoitti olevansa valmis toteuttamaan eutanasian, jos se olisi lain mukaan mahdollista. Huomattavaa on kuitenkin, että nimenomaan saattohoidon parissa työskenteleville lääkäreille tänä vuonna suunnatussa tutkimuksessa vain 17 % vastaajista suhtautui myönteisesti eutanasian laillistamiseen.

On ilmeistä, että on pieni joukko potilaita, joiden osalla hyväkään oireiden hoito ei riitä poistamaan heidän kärsimyksiään. On kuitenkin yhtä ilmeistä, että on paljon suurempi joukko potilaita, joiden osalta hyvä saattohoito ei toteudu, vaikka se potilaiden tilan huomioiden olisi mahdollista. Aloitteessa kiinnitetäänkin eutanasian lisäksi aiheellisesti huomiota siihen, että korkeatasoisen palliatiivisen hoidon ja saattohoidon saatavuus olisi turvattava.

Harkittaessa eutanasialakia tulisi huomioida seuraavat asiat:

1) Julkisessa keskustelussa käsitteet usein sekoittuvat. Esimerkiksi terminaalinen sedaatio (potilaan nukuttaminen muutamiksi viime elinpäiviksi) on mahdollista Suomessa eikä siinä ole kyse eutanasiasta. Terminaalinen sedaatio olisi todennäköisesti ratkaisu monille potilaille, joilla oirehoidolla ei saada riittävää vastetta.

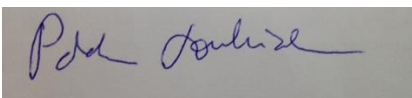
2) Eutanasian puolustukseksi esitetään usein, että ihmisen tulee saada päättää kuolemaansa. Tämä on kuitenkin käytännössä kestämaton argumentti. Jos lääkärit ajatellaan eutanasian toteuttajiksi, kyseessä on (erityislaatuinen) hoitotoimenpide, eikä potilaiden itsemääräämisoikeus toteudu minkään muunkaan hoidon osalta sillä tavoin, että potilas saisi määrätä hoidostaan. Esimerkiksi Hollannissa eutanasiapyynnöistä toteutuu vain runsas kolmannes.

3) Iso-Britannian yleislääkäriyhdistyksen entinen presidentti Iona Heath pohti v. 2012 julkaistussa kirjoituksessaan niitä mahdollisia ongelmia, joita avustetun kuoleman laillistaminen voisi tuoda mukanaan (Heath 2012). Hän arveli, että sellaisen lainsäädännön laatiminen, joka ottaisi riittävästi huomioon heikot ja haavoittuvat yksilöt, on vaikeaa tai mahdotonta. Eutanasian puolustus keskittyy autonomian kunnioittamiseen ja potilaisiin, jotka ovat riittävän älykkäitä ymmärtämään tilanteensa, vaihtoehtonsa ja niiden seuraukset, ja kykenevät ilmaisemaan itseään selkeästi. Lainsäädännön tulisi kuitenkin kyetä suojelemaan kaikkia, myös niitä jotka eivät täytä näitä ehtoja. Heath ei näe mahdolliseksi varmistaa, että päällisin puolin vapaaehtoinen suostumus ei joskus olisi jollakin vähäisellä tavalla painostuksen tulosta. Signaali mahdollisesta epätasa-arvosta tulee Sveitsistä, jossa eutanasia ei ole mahdollinen, mutta avustettu itsemurha on. Siellä avustetun itsemurhan todennäköisyyttä lisäsivät naissukupuoli, asuminen yksin, korkea koulutustaso ja asuminen vauraalla alueella (Limb 2014).

4) Niissä maissa, joissa eutanasia on laillisesti mahdollinen, sen toteuttaminen on laajentunut alun perin määritellyn ryhmän ulkopuolelle. Pienessä osassa eutanasiatapauksia potilaan tuore tahto ei ole ollut tiedossa. Eutanasia on toteutettu esimerkiksi pitkälle edennyttä dementiaa sairastaneelle potilaalle tämän aiempien pyyntöjen johdosta (Sheldon 2011). Eutanasia on toteutettu myös vaikeahoitoista depressiota sairastavalle potilaalle ja Hollannissa keskustellaan eutanasian mahdollistamisesta eksistentiaalisen kärsimyksen vuoksi.

Oma kantani eutanasian laillistamiseen nykyoloissa on varauksellinen yllä mainittujen seikkojen vuoksi. Eutanasiain sijaan tulisi voimakkaasti panostaa saattohoidon kehittämiseen ja tasa-arvon toteutumiseen saattohoidon toteutumisessa.

Hämeenlinnassa 2.11.2017

Pekka Louhiala
Lääketieteen etiikan dosentti

Kirjallisuus:

Heath I. What's wrong with assisted dying. *BMJ* 2012;344:e3755.

Limb M. Women and people living alone are more likely to choose assisted suicide, Swiss study finds. *BMJ* 2014;348:g1657.

Sheldon T. Dementia patient's euthanasia was lawful, say Dutch authorities. *BMJ* 2011;343:d7510.